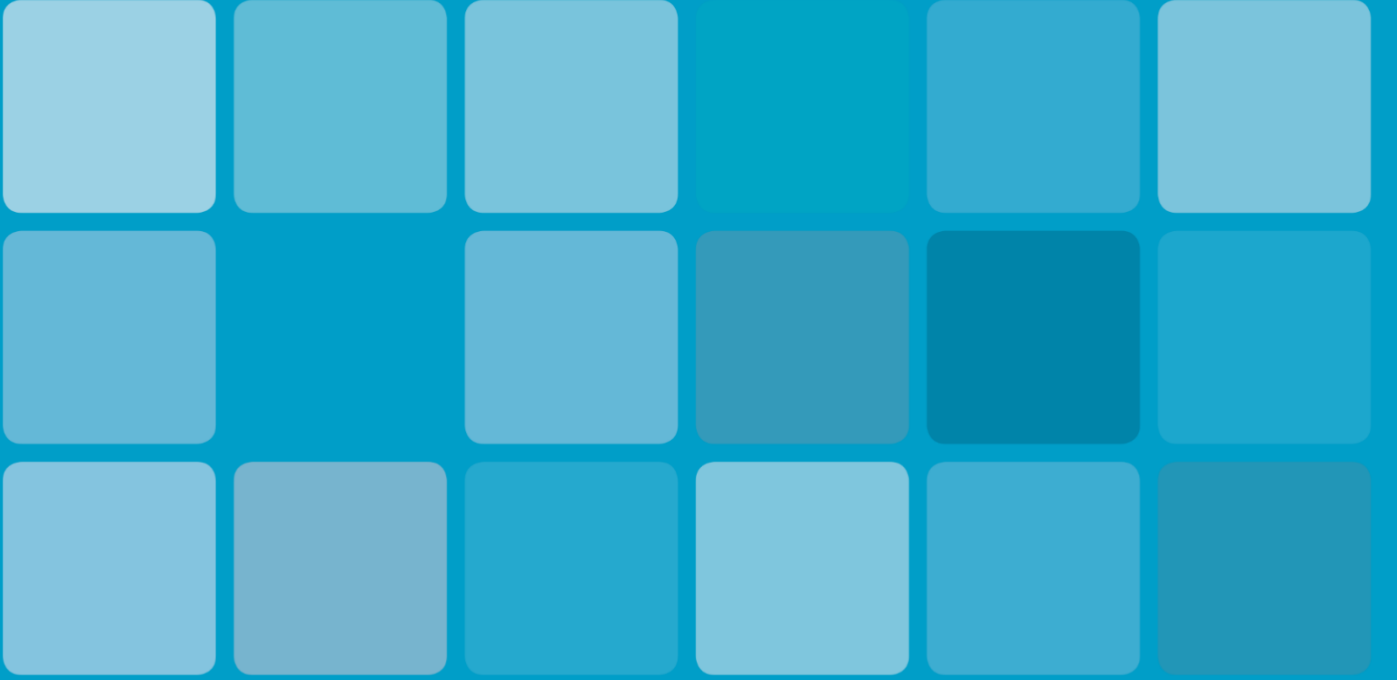

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Temel Eğitim Genel Müdürlüğü

**OKUMA BECERİLERİ DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI**

(Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5 veya 6. Sınıflar)

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Temel Eğitim Genel Müdürlüğü**

**OKUMA BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI
(Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5 veya 6. Sınıflar)**

İÇİNDEKİLER

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI	3
ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI	3
ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ	3
DEĞERLERİMİZ	4
YETKİNLİKLER	4
ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI	5
BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI	6
SONUÇ.....	7
OKUMA BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASI	7
1. OKUMA BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖZEL AMAÇLARI	7
2. ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR	8
ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI	10
BECERİLER, KAZANIMLAR VE AÇIKLAMALARI	11
1. BECERİ: GÖRSEL OKUMA	11
2. BECERİ : AKICI OKUMA	11
3. BECERİ : SÖZ VARLIĞINI ZENGİNLEŞTİRME.....	11
4. BECERİ : ANLAM KURMA	12
5. BECERİ : ELEŞTİREL OKUMA	12
6. BECERİ : OKUMA KÜLTÜRÜ EDİNME.....	13

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bu değişim bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan vb. niteliklerdeki bir bireyi tanımlamaktadır. Bu nitelik dokusuna sahip bireylerin yetişmesine hizmet edecek öğretim programları salt bilgi aktaran bir yapıdan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bir taraftan farklı konu ve sınıf düzeylerinde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden kazanımlara ve açıklamalara, diğer taraftan bütünsel ve bir kerede kazandırılması hedeflenen öğrenme çıktılarına yer verilmiştir. Her iki gruptaki kazanım ve açıklamalar da ilgili disiplinin yetkin, güncel, geçerli ve eğitim öğretim sürecinde hayatta ilişkileri kurulabilecek niteliktedir. Bu kazanımlar ve sınırlarını belirleyen açıklamaları, sınıflar ve eğitim kademeleri düzeyinde değerler, beceriler ve yetkinlikler perspektifinde bütünlük sağlayan bir bakış açısıyla yalın bir içeriğe işaret etmektedir. Böylelikle üst bilişsel becerilerin kullanımına yönlendiren, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, sağlam ve önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş, diğer disiplinlerle ve günlük hayatla değerler, beceriler ve yetkinlikler çevresinde bütünleşmiş bir öğretim programları toplamı oluşturulmuştur.

ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI

Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 2. maddesinde ifade edilen “Türk Millî Eğitimimizin Genel Amaçları” ile “Türk Millî Eğitimimizin Temel İlkeleri” esas alınarak hazırlanmıştır.

Eğitim ve öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir:

1. Okul öncesi eğitimi tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek
2. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeyine ve kendi bireyselliğine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde, öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayat yönelimli bireyler olmalarını sağlamak
3. Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi”nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak
4. Liseyi tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle, millî ve manevi değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi”nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir mesleğe, yükseköğretime ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamak.

ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ

Eğitim sistemimizin temel amacı değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Bilgi, beceri ve davranışlar öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve yetkinlikler bu bilgi, beceri ve davranışların arasındaki bütünlüğü kuran bağlantı ve ufuk işlevi görmektedir. Değerlerimiz toplumumuzun millî ve manevi kaynaklarından damıtılarak dünden bugüne ulaşmış ve yarınlarmıza aktaracağımız öz mirasımızdır. Yetkinlikler ise bu mirasın hayata ve insanlık ailesine katılmasını ve katkı vermesini sağlayan eylemsel bütünlüklerimizdir. Bu yönüyle değerlerimiz ve yetkinlikler birbirinden ayrılmaz bir şekilde teori-pratik bütünlüğündeki asli parçamızı oluşturur. Güncellik içinde öğrenme öğretme süreçleriyle kazandırmaya çalışığımız bilgi, beceri ve davranışlar ise bizi biz yapan

değerlerimizin ve yetkinliklerin günün şartları içinde görünürlük kazanma araç ve platformlarıdır; günün şartları içinde değişiklik gösterebilir yapısıyla arzîdir ve bu sebeple de sürekli gözden geçirmelerle güncellenir, yenilenir.

DEĞERLERİMİZ

Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamıdır. Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içinde, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünümüze ve yarınlarımıza uzanmaktadır. Temel insani özelliklerimizi oluşturan değerlerimiz, hayatımızın rutin akışında ve karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada eyleme geçmemizi sağlayan kudretin ve gücün kaynağıdır.

Bir toplumun geleceğinin, değerlerini benimsemiş ve bu değerleri sahip olduğu yetkinliklerle ete kemiğe büründüren insanlarına bağlı olduğu tartışma götürmez bir gerçektir. Bundan dolayı eğitim sistemimiz her bir üyesine uygun ahlaki kararlar alma ve bunları davranışlarında sergileme yeterliliğini kazandırma amacıyla hareket eder. Eğitim sistemi sadece akademik açıdan başarılı, belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek asli görevidir; yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir. Eğitim sistemi değerleri kazandırma amacı çerçevesindeki işlevini, öğretim programlarını da kapsayan eğitim programıyla yerine getirir. “Eğitim programı”; öğretim programları, öğrenme öğretme ortamları, eğitim araç gereçleri, ders dışı etkinlikler, mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulur. Öğretim programlarında bu anlayışla değerlerimiz, ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiştir. Tam aksine bütün eğitim sürecinin nihai gayesi ve ruhu olan değerlerimiz, öğretim programlarının her birinde ve her bir biriminde yer almıştır.

Öğretim programlarında yer alan “kök değerler” şunlardır: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına, hem ilişkili olduğu alt değerlerle ve hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.

YETKİNLİKLER

Eğitim sistemimiz yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde (TYÇ) belirlenmiştir. TYÇ sekiz anahtar yetkinlik belirlemekte ve aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:

1)Anadilde iletişim: Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktır.

2)Yabancı dillerde iletişim:Çoğunlukla ana dilde iletişimin temel beceri boyutlarını paylaşmakta olup duygu, düşünce, kavram, olgu ve görüşleri hem sözlü hem de yazılı olarak kişinin istek ve ihtiyaçlarına göre eğitim, öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi uygun bir dizi sosyal ve kültürel bağlamda anlama, ifade etme ve yorumlama becerisine dayalıdır. Yabancı dillerde iletişim, aracılık etme ve kültürlerarası anlayış becerilerini de gerektirmektedir. Bireyin yeterlilik seviyesi, bireyin sosyal ve kültürel geçmişi, çevresi, ihtiyaçları ve ilgilerine bağlı olarak dinleme, konuşma, okuma ve yazma boyutları ile farklı diller arasında değişkenlik gösterecektir.

3)Matematikselsel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler: Matematikselsel yetkinlik, günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiselsel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapılmaktadır. Matematiselsel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiselsel modlarını farklı derecelerde kullanma beceri ve isteğini içermektedir.

Bilimde yetkinlik, soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar üretmek amacıyla doğal dünyanın açıklanmasına yönelik bilgi varlığına ve metodolojiden yararlanma beceri ve arzusuna atıfta bulunmaktadır. Teknolojide yetkinlik, algılanan insan istek ve ihtiyaçlarını karşılama bağlamında bilgi ve metodolojinin

uygulanması olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojiye yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatandaş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır.

4) Dijital yetkinlik: İş, günlük hayat ve iletişim için bilgi iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsar. Söz konusu yetkinlik, bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir.

5) Öğrenmeyi öğrenme: Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup hâlinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma yetkinliğidir. Bu yetkinlik, bireyin var olan imkânları tanıyarak öğrenme ihtiyaç ve süreçlerinin farkında olmasını ve başarılı bir öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkma yeteneğini kapsamaktadır. Yeni bilgi ve beceriler kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamak kadar rehberlik desteği aramak ve bundan yararlanmak anlamına da gelir. Öğrenmeyi öğrenme, bilgi ve becerilerin ev, iş yeri, eğitim ve öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve hayat tecrübelerine dayanılması yönünde öğrenenleri harekete geçirir.

6) Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler: Bu yetkinlikler kişisel, kişilerarası ve kültürlerarası yetkinlikleri içermekte; bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân tanıyacak; gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise bireyleri, toplumsal ve siyasal kavram ve yapılarla ilişkin bilgiye, demokratik ve aktif katılım kararlılığına dayalı olarak medeni hayata tam olarak katılmaları için donatmaktadır.

7) İnisyatif alma ve girişimcilik: Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade eder. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içerir. Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş hayatında desteklemekte; toplumsal ve ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceriler için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olma ve iyi yönetişimi desteklemeyi de kapsar.

8) Kültürel farkındalık ve ifade: Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin önemini takdiridir.

ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Hiçbir insan bir başkasının birebir aynısı değildir. Bu sebeple öğretim programlarının ve buna bağlı olarak ölçme ve değerlendirme sürecinin “herkese uygun”, “herkes için geçerli ve standart olması” insanın doğasına terstir. Bu sebeple ölçme ve değerlendirme sürecinde azami çeşitlilik ve esneklik anlayışıyla hareket edilmesi şarttır. Öğretim programları bu açıdan bir yol göstericidir. Öğretim programlarından ölçme değerlendirmeye ait bütün unsurları içermesini beklemek gerçekçi bir beklenti olarak değerlendirilemez. Eğitimde çeşitlilik; birey, eğitim düzeyi, ders içeriği, sosyal ortam, okul imkânları vb. iç ve dış dinamiklerden ciddi şekilde etkilendiği için, ölçme ve değerlendirme uygulamalarının etkililiğini sağlamada öncelik öğretim programlarından değil öğretmen ve eğitim uygulayıcılarından beklenir. Bu noktada özgünlük ve yaratıcılık öğretmenlerden temel beklentidir.

Bu bakış açısından hareketle öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yön veren ilkeleri aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

1. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlamalı, kazanım ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.
2. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılacak ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulayıcılara kesin sınırlar çizmez, sadece yol gösterir. Ancak tercih edilen ölçme ve değerlendirme araç ve yönteminde, gereken teknik ve akademik standartlara uyulmalıdır.
3. Eğitimde ölçme ve değerlendirme uygulamaları eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve eğitim süreci boyunca yapılır. Ölçme sonuçları tek başına değil izlenen süreçlerle birlikte bütünlük içinde ele alınır.
4. Bireysel farklılıklar gerçeğinden dolayı bütün öğrencileri kapsayan, bütün öğrenciler için genel geçer, tek tip bir ölçme ve değerlendirme yönteminden söz etmek uygun değildir. Öğrencinin akademik gelişimi tek bir yöntemle veya teknikle ölçülüp değerlendirilmez.
5. Eğitim sadece “bilme (düşünce)” için değil, “hissetme (duygu)” ve “yapma (eylem)” için de verilir; dolayısıyla sadece bilişsel ölçümler yeterli kabul edilemez.
6. Çok odaklı ölçme değerlendirme esastır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleştirilir.
7. Bireylerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu sebeple söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak esastır.

BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Öğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde insanın çok yönlü gelişimsel özelliklerine dair mevcut bilimsel bilgi ve birikim dikkate alınarak bütün bileşenler arasında ahengi dikkate alan harmonik bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu bağlamda bazı temel gelişim ilkelerine değinmek yerinde olacaktır.

Öğretim programları, insan gelişiminin belirli bir dönemde sonlanmadığı ve gelişimin hayat boyu sürdüğü ilkesi ile hazırlanmıştır. Bu sebeple öğretim programlarında, her yaş döneminde bireylerin gelişim özelliklerini dikkate alarak destekleyici önlemler alınması önerilmektedir.

Gelişim, hayat boyu sürse de tek ve bir örnek yapıda değildir. Evreler hâlinde ilerler ve her evrede bireylerin gelişim özellikleri farklıdır. Evreler de başlangıç ve bitişleri açısından homojen değildir. Bu sebeple programlar olabildiğince bunu göz önünde bulunduran bir hassasiyetle yapılandırılmıştır. Programların amaçlarını ve kazanımlarını gerçekleştirme sürecinde gerekli uyarlamaların öğretmen tarafından yapılması beklenir.

Gelişim dönemleri ardışık ve değişmeyen bir sıra izler. Her evrede olup bitenler takip eden evreleri etkiler. Öte yandan bu ardışıklık belirli yönelimlerle karakterize edilir: basitten karmaşığa, genelden özele ve somuttan soyuta doğru gelişim gibi. Program geliştirme sürecinde söz konusu yönelimler hem bir alandaki yeterliliği oluşturan kazanım ve becerilerin ön şart ve ardılığı noktasında dikkate alınmış hem de sınıflar düzeyinde derslerin dağılımlarında ve birbirleriyle ilişkilerinde göz önünde bulundurulmuştur.

Öğretim programlarında insan gelişiminin bir bütün olduğu ilkesi ile hareket edilmiştir. İnsanın farklı gelişim alanlarındaki özellikleri birbirleri ile etkileşim hâlinindedir. Söz gelimi dil gelişimi düşünce gelişimini etkiler ve düşünce gelişiminden etkilenir. Bu sebeple öğretmenlerden, öğrencinin edindiği bir kazanımın, gelişimde başka bir alanı da etkileyeceğini dikkate alması beklenir.

Öğretim programları bireysel farklılıklara ilişkin hassasiyetler göz önünde bulundurularak yapılandırılmıştır. Kalıtsal, çevresel ve kültürel faktörlerden kaynaklanan bireysel farklılıklar ilgi, ihtiyaç ve yönelme açısından da kendini belli eder. Öte yandan bu durum bireylerarası ve bireyin kendi içindeki

farklılıkları da kapsar. Bireyler hem başkalarından farklılık gösterir hem de kendi içindeki özellikleri ile farklıdır. Örneğin bir bireyin soyut düşünme yeteneği güçlü iken aynı bireyin resim yeteneği zayıf olabilir.

Gelişim hayat boyu sürmekle birlikte bu gelişimin hızı evrelere göre değişkendir. Hızın yüksek olduğu zamanlar gelişim açısından riskli ve kritik zamanlardır. Bu sebeple öğretmenlerin gelişim hızının yüksek olduğu zamanlarda öğrencinin durumuna daha duyarlı davranması beklenir. Söz gelimi ergenlik dönemi kimlik edinimi için kritik dönemdir ve eğitim bu dönemde kimlik edinimini destekleyici sosyal etkileşimleri artırır ve yönetir.

SONUÇ

Elimizdeki programları güncelleme sürecinde hangi işlemlerden ve aşamalardan geçtiğimiz üzerine bilgi vermek de yerinde olacaktır. Bu bağlamda:

- Farklı ülkelerin son yıllarda benzer gerekçelerle yenilenip güncellenen öğretim programları incelenmiş,
- yurt içinde ve yurt dışında eğitim öğretim ve programlar üzerine yapılan akademik çalışmalar taranmış,
- başta Anayasamız olmak üzere ilgili mevzuat, kalkınma planları, hükümet programları, şûra kararları, siyasi partilerin
- programları, sivil toplum kuruluşları ve sivil araştırma kurumları tarafından hazırlanan raporlar vb. dokümanlar analiz edilmiş,
- Millî Eğitim Bakanlığı programlar ve öğretim materyalleri daire başkanlıkları tarafından geliştirilen anketler aracılığıyla öğretmen ve yöneticilerin programlar ve haftalık ders çizelgelerine yönelik görüşleri toplanmış,
- illerden gelen her bir branşla ilgili zümre raporları incelenmiş,
- branşlara yönelik açık uçlu sorulardan oluşan ve elektronik ortamda erişime açılan anket verileri derlenmiş,
- eğitim fakültelerimizin branşlar ölçeğinde hazırladıkları raporlar incelenmiş,

bütün görüş, öneri, eleştiri ve beklentiler, Bakanlığımızın ilgili birimlerinden uzman personel, öğretmen ve akademisyenlerden oluşan çalışma gruplarınca değerlendirilmiştir. Yapılan tespitler doğrultusunda öğretim programlarımız gözden geçirilip güncellenmiş ve yenilenmiştir. Programların uygulanmasına 2018-2019 eğitim öğretim yılı itibarıyla topyekûn geçilecek ve sonrasında yapılacak izleme değerlendirme sonuçlarına göre yine gerekli güncellemeler yapılacaktır. Böylelikle programlarımızın gelişmelerle ve bilimsel, sosyal, teknolojik vb. ihtiyaçlarla koşutluğunun sürekliliği sağlanmış olacaktır.

OKUMA BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASI

1. OKUMA BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖZEL AMAÇLARI

Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nın amacı, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda ifade edilen Türk millî eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda öğrencilerin;

1. Akıcı okuma ve okuduğunu anlama becerilerini geliştirmek,
2. Dilsel, zihinsel ve sosyal gelişimlerini desteklemek,
3. Tahmin etme, sıralama, sorgulama, eleştirme ve değerlendirme becerilerini geliştirmek,
4. Okuduklarından hareketle, söz varlığını zenginleştirerek duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerini sağlamak,
5. Okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmalarını sağlamak,

6. Basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi kullanma, sorgulama ve üretme becerilerini geliştirmek,
7. Çoklu medya ortamlarında aktarılanları sorgulamalarını sağlamak,
8. Millî, manevi ve evrensel değerlere önem vermelerini sağlamak,
9. Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla millî ve evrensel değerleri tanımalarını sağlamaktır.

2. ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

Okuma Becerileri dersinde kullanılacak metinlerin aşağıdaki nitelikleri taşıması gerekir:

1. Metinler, dersin amaç ve kazanımlarını gerçekleştirecek özelliklere sahip olmalıdır.
2. Metinler, sınıf düzeyine ve yaş seviyesine uygun olmalıdır.
3. Metinler, öğrencilerin ruh dünyalarını olumsuz etkileyecek yönde olmamalıdır.
4. Kullanılacak metinlerin alanda yaygın olarak kabul görmüş yazar ve eserlerden edebî değer taşıyan nitelikte olması gerekmektedir.
5. Öğrencilerin duygu ve düşünce dünyasını zenginleştirmek amacıyla aynı yazar ve/veya şairlerden en fazla iki metin seçilmelidir.
6. Seçilen metinler; öğrencilerin duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirecek; bilgi, beceri, dil ve estetik zevk düzeylerini geliştirecek millî, manevi ve evrensel değerleri yansıtacak nitelikte olmalıdır.
7. Metinlerdeki eğitsel yönden uygun olmayan ifadeler (argo ve küfür, olumsuz örnek oluşturabilecek davranışlar, cinsellik, şiddet vb. içeren unsurlar) metnin bütünlüğünü bozmamak kaydıyla çıkarılmalıdır.
8. Metinler, yazar ve şairlerin yalnızca edebî yönlerini ön plana çıkarmalıdır.

Metinler işlenirken sınıf düzeylerine göre türlerin dağılımına dikkat edilmelidir. Hikâye edici metinler kapsamında hikâye, masal, fabl, anı, destan, efsane, roman, tiyatro türlerinden; bilgi verici metinler kapsamında kronolojik sıralamaya, tanımlamaya/betimlemeye, karşılaştırmaya, sebep-sonuca ve problem çözmeye dayalı özellikleri barındıran metinlere ve gezi yazısı, deneme, söyleşi, köşe yazısı, makale, biyografi, otobiyografi, mülakat vb. türlerden örneklerle olabildiğince yer verilmelidir. Ayrıca düzeye uygun şiirlere yer verilmelidir.

Okuma becerisinin ölçme ve değerlendirme süreçleri ağırlıklı olarak süreç ve performans odaklıdır. Bunun yanı sıra sonuç odaklı ölçme yaklaşımının da uygulanması gerekmektedir. Süreç odaklı ölçme araçları; öz değerlendirme, akran değerlendirme, grup değerlendirme, ürün dosyası, performans görevleri, projeler ile dereceli puanlama anahtarlarıdır. Sonuç odaklı ölçme araçları ise klasik sınavlar ve izleme testleridir.

Okuduğunu anlamlandırma sürecinde aşağıdaki soru düzeyleri dikkate alınmalıdır:

1. Cevabı metinde açıkça bulunan sorular
2. Çıkarım soruları
3. Fikirleri birleştirme ve yorumlama soruları
4. Metni dil, içerik ve anlatım yönünden değerlendirmeye yönelik sorular

Aşağıdaki tabloda okuma becerilerinin ölçülmesinde kullanılabilecek ölçme teknikleri ve araçları sunulmuştur.

Tablo 1. Okuduğunu Anlama Becerisinin Ölçülmesinde Kullanılabilecek Ölçme Araçları

	Araçlar ve Teknikler	Öneriler
Okuma	<p>Eşleştirme soruları (cümle ile paragrafı, görsel ile cümleyi, sözcük ile cümle/paragrafı vb.), metin içi anlam kurma soruları (belirli bir bilgiyi bulma ve doğrudan çıkarım yapma), metne ilişkin doğrudan veya dolaylı çıkarım soruları; analiz, sentez ve değerlendirmeye yönelik üst düzey zihinsel becerileri ölçen sorular (açık uçlu sorular), çoktan seçmeli madde türleri.</p> <p>Metni özetleme, not alma, doğrudan veya dolaylı atıf yapma, zihin haritalama gibi etkinlikler/teknikler kullanılabilir. Bu etkinliklerin değerlendirilmesinde kontrol listeleri, dereceleme ölçekleri, dereceli puanlama anahtarları, tutum ölçekleri ve gözlem formları kullanılmalıdır.</p>	<p>Üst düzey zihinsel becerileri ölçmeye yönelik açık uçlu soruların puanlanmasında dereceli puanlama anahtarları kullanılmadığıdır.</p> <p>Metne ilişkin sorular (metin içi, metin dışı ve metinler arası anlam kurma soruları) mümkün olduğu kadar bütün düzeylerden ve farklı madde türlerinden oluşmalıdır.</p> <p>Açık uçlu soruların değerlendirilmesinde dereceli puanlama anahtarının kullanılması hem geçerlilik hem de güvenilirlik açısından oldukça önemlidir.</p>

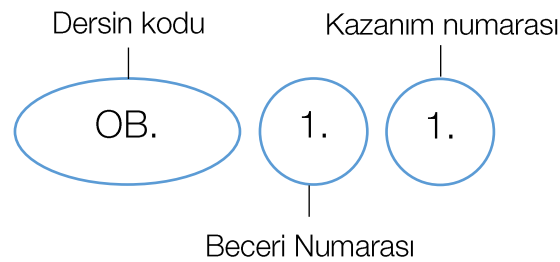
ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI

Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda temel beceriler; görsel okuma (1), akıcı okuma (2), söz varlığını zenginleştirme (3), anlam kurma (4), eleştirel okuma (5) ve okuma kültürü edinme (6) olmak üzere altı ana başlıkta düzenlenmiştir.

Tablo 2: Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı Beceri Adları, Kazanım Sayıları, Öngörülen Süre/Ders Saati ve Ders Saati Yüzdeleri

Beceri Sırası	Beceri Adı	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Süre Oranı %
1	Görsel Okuma	7	14	19
2	Akıcı Okuma	3	6	8
3	Söz Varlığını Zenginleştirme	4	8	11
4	Anlam Kurma	11	22	31
5	Eleştirel Okuma	6	12	17
6	Okuma Kültürü Edinme	5	10	14
Toplam		36	72	100

Programın okunmasında "OB", Okuma Becerileri dersinin, ardından gelen ilk sayı beceri numarasını ve ikinci sayı beceri içerisinde sıralanan kazanım numarasını göstermektedir. Kazanımların yapısı aşağıda şematik olarak gösterilmiştir:

BECERİLER, KAZANIMLAR VE AÇIKLAMALARI

1. BECERİ: GÖRSEL OKUMA

OB.1.1. Metnin görsellerine bakarak içeriği hakkında tahminde bulunur.

OB.1.2. Çeşitli görselleri (resim, fotoğraf, karikatür, şekil, sembol, işaret vb.) okur ve yorumlar.

OB.1.3. Grafik, tablo, çizelge şema, harita, kroki vb. ile sunulan bilgileri okur ve yorumlar.

OB.1.4. Çoklu medya kaynaklarının güvenilirliğini sorgular.

İnternet/yazılı (dergi, kitap, broşür, gazete vb.) kaynaklardan edinilen bilgilerin güvenilirliklerini sorgulaması sağlanır.

OB.1.5. Çoklu medya kaynaklarında verilen mesajları sorgular ve değerlendirir.

OB.1.6. Bir bilgiye veya içeriğe erişmek için basılı ve dijital içeriklerde içindekiler, sözlük ve kaynakça gibi bölümleri kullanır.

OB.1.7. E-okuma sürecinde amaca uygun stratejiler belirler.

Amaç belirleme, anahtar kelime veya kelime gruplarıyla arama, özelleşmiş arama stratejileri kullanma (tırnak işareti, detaylı arama araçları vb.), bilgiye ulaşmada arama motorlarını uygun şekilde kullanma, uygun bağlantıya tıklama, erişilen bilginin güvenilirliğini ve güncelliğini kontrol etme, karşılaştırma, not alma, sınırlandırma, seçme/ayırt etme, yeniden düzenleme gibi stratejilerin kullanılması sağlanır.

2. BECERİ : AKICI OKUMA

OB.2.1. Okuma amacını ve yöntemini belirler.

a) Edebî zevk duymak, bilgi edinmek, farklı bakış açıları kazanmak, söz varlığını zenginleştirmek, hızlı ve akıcı okuma alışkanlığı kazanmak, metni ayrıntıya girmeden ana hatlarıyla anlamak, kelime telaffuzundaki hataları gidermek gibi okuma amaçlarını belirlemeleri sağlanır.

b) Sesli, sessiz, göz atarak, özetleyerek, not alarak, tahmin ederek, eleştirel, metinlerle ilişkilendirerek okuma gibi yöntem ve teknikleri kullanmaları sağlanır.

OB.2.2. Metni tür özelliklerine dikkat ederek okur.

OB.2.3. Vurgu, tonlama ve telaffuza uygun şekilde okur.

3. BECERİ : SÖZ VARLIĞINI ZENGİNLEŞTİRME

OB.3.1. Metinden hareketle anlamını bilmediği sözcük ve sözcük gruplarını tespit eder ve anlamlarını bulur.

OB.3.2. Okuduğu metindeki sözcük ve sözcük gruplarının cümle içinde kazandığı anlamı kavrar.

OB.3.3. Deyim ve atasözlerinin metne katkısını belirler.

OB.3.4. Metni oluşturan özellikli kelime unsurlarının anlama olan katkısını değerlendirir.

Ama, fakat, ancak, lakin, bununla birlikte ve buna rağmen ifadeleri üzerinde durulur.

4. BECERİ : ANLAM KURMA

OB.4.1. Metinle ilgili sorular sorar ve sorulan sorulara cevap verir.

OB.4.2. Okuduklarının konusunu, ana fikrini/ana duygusunu belirler.

OB.4.3. Okuduğu metni özetler.

Özetleme stratejilerine (ana fikri tespit etme, ayrıntılara girmeme, önemsiz bilgiyi ayırt etme, kendi cümleleriyle ifade etme, yorum katmama, hâkim bakış açısını tercih etme vb.) uygun özet yapılması sağlanır.

OB.4.4. Okuduklarını kendi yaşantısıyla ve günlük hayatla ilişkilendirir.

OB.4.5. Okuduğu metinlerdeki kurgu unsurlarını belirler.

Olay örgüsü, mekân, zaman, şahıs ve varlık kadrosu, anlatıcı vb. gibi hikâyeye unsurları üzerinde durulur.

OB.4.6. Bilgilendirici metinleri çözümler.

OB.4.7. Metinde ortaya konan sorunları tespit ederek onlara farklı çözümler bulur.

OB.4.8. Metin içi, metin dışı ve metinler arasında anlam kurar.

OB.4.9. Okuduğunu anlamlandırmada çeşitli görsellerden yararlanır.

Grafik, tablo, çizelge, şema, akış diyagramı ve benzeri biçimlerde sunulan görselleri yorumlaması sağlanır.

OB.4.10. Okuduklarındaki yönlendirici ifadelerin anlam üzerindeki etkisini fark eder.

Ama, fakat, oysaki, başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak, son olarak gibi yönlendirici ifadeleri bulması sağlanır.

OB.4.11. Metnin öncesi ve/veya sonrasına ait kurgular yapar.

5. BECERİ : ELEŞTİREL OKUMA

OB.5.1. Metinlerdeki örnek, ayrıntı ve açıklamalara atıf yaparak metni yorumlar.

OB.5.2. Metinler arasında karşılaştırma ve değerlendirme yapar.

Farklı metinleri tür, konu, olay, karakter ve değerler açısından karşılaştırması sağlanır.

OB.5.3. Yazarın olaylara/konuya bakış açısını tespit eder ve kendi bakış açısını ifade eder.

OB.5.4. Okuduğu metni içerik, dil ve anlatım bakımından değerlendirir.

OB.5.5. Okuduklarıyla ilgili çıkarımlar yapar.

Okuduklarıyla ilgili neden, amaç, koşul vb. gibi doğrudan veya dolaylı olarak çıkarımlar yapması sağlanır.

OB.5.6. Metindeki çelişkili ve tutarsız ifadeleri belirler.

6. BECERİ : OKUMA KÜLTÜRÜ EDİNME

OB.6.1. Okudukları ile ilgili duygu ve düşüncelerini başkalarıyla paylaşır.

OB.6.2. Edebî metinleri uygun ortamlarda ezberden paylaşır.

OB.6.3. Kitapla ilgili mekânlardan faydalanır.

Kitaplık, kütüphane, kitap fuarı, kitap evi vb.den faydalanması sağlanır.

OB.6.4. Okuduğu kitaplardan kitaplık oluşturur.

OB.6.5. Düzeyine uygun süreli yayınları takip eder.

